

GÖMÖR-KISHONT

VÁRMEGYEI KÖZLÖNY.

Társadalmi és megyei érdekeket képviselő hetilap. — A Gömörvármegyei községi- és körjegyző-egylet hivatalos lapja.

<p>Szerkesztőség és kiadóhivatal: Tompai Mihály-utca 10. sz. Ide intézendő a lap szellemi részét érdeklő minden közlemény és levelezés; továbbá előfizetések, hirdetés, nyilttér és egyéb felszólalás. Telefon-szám: 52. Telefon-szám: 52.</p>	<p>Felelős szerkesztő: KOMÁROMY ISTVÁN. Kiadó laptulajdonos: ID. RÁBELY MIKLÓS.</p>	<p>Az előfizetés díja: Egész évre 10 korona. Félévre 5 korona. Egyes szám ára: 20 fillér. A hirdetés díja: Egy háromhasábos petitsor térfogata 20 fillér. Nyilttér sora 50 fillér.</p>
--	---	--

A szerkesztőség kéziratot nem ad vissza, bélyegtelen levelet nem fogad el. — Vidéki levelezőink kéretnek, hogy közleményeiket péntek délig megküldeni sziveskedjenek.

A kiadóhivatal hirdetés és nyilttéri közleményt csak szombat délelőtti 10 óráig fogad el.

Világháború.

A múlt hét lefolyása arról győzött meg bennünket, hogy a czár fővezérlete nem tulságosan szerencsés körülmények közt indult meg Oroszországra nézve, mert a czár nevének nimbusa alatt megindult orosz offenzivák mindenütt a balsiker jegyében sülyedtek le.

Különösen a két szárnyon próbálkoztak az orosz seregek nekirugaszkodni: északon Vilna körül és délen Keletgalicziában.

Az új orosz hadvezetés kétségkívül tehetséges tábornokok előtérbe állításával akart a czár nevének dicsőséget szerezni, de Alexej, Russkij, Ivanov m. rész kezdeményezései egy heti görögtűz után vereséggel végződtek, sőt — úgy látszik — Hindenburg megörült annak, hogy az oroszok szembeszállottak vele a folytonos gyorsiramlású visszavonulások után, mert máris mutatott nekik egy kis kóistolót a Mazuri tavak vidékén lefolyt ütközetekből.

A Vilnát megerősítő és keményen szembeszálló nagy orosz sereg körül néhány napig feltűnő csend volt, azután jött a híre, hogy Hindenburg alvezérei: Echorn, Scholtz és Gallwitz operáltak ott, áttörve az orosz harczzonalat és átkaoló mozdulatokat végezve Vilna körül. Az átkaoló mozdulatok alatt messze elhatoltak Minszk felé egész Molodecnoig úgy, hogy most ismét felvisit az entente lapjaiban a baljós-latu szózat: veszélyben van az orosz hadsereg!

Vilna elfoglalása után Hindenburgról ismét kevés hír jön, a mi rendesen arra mutat, hogy készül még ott valami veszedelem az oroszok részére, a kik, ha nagyon nem sietnek hátrafelé, nem kerülhetik ki a körülzárást.

Dünaburg ellen is igen erélyesen halad a német offenziva úgy, hogy Dünaburg elestét közelállónak tartják.

Ezzel azután nemesak Riga sorsa lesz majd eldöntve, hanem Szentpétervárá is. Rigát ugyanis, bár régen megközelítették már, de egyenes támadással nehéz lenne elfoglalni, azért oldalról fognak érte operálni, így olesóbban jut majd kezeik közé.

A Vilnától délre eső vidékeken a Sczara folyó keleti partjain nyomulnak előre, de valamivel lassabb tempóban és szintén Minszk felé haladnak.

Mackensennek Pinszk vidékén operáló hadairól mostanában kevesebb hír érkezik, a mi érthető is, hiszen ők alkotják most a centrumot és a centrum ellen az oroszok nem támadtak, hanem inkább a szárnyakon óhajtottak sikereket elérni.

A Rokitno mocsaraktól délre fekvő vidéken ismét heves harcok folynak.

Előbb Keletgalicziában Tarnopol vidékén indult meg az orosz offenziva, amelynek tulsulya elől szövetséges seregeink a Strypa keleti partján huzódó dombokra vonultak vissza és innen mérték erős csapásokat a támadó oroszokra. De ez az orosz offenziva egy hét alatt ellankadt és gyors futamban menekültek vissza az orosz seregek a Szereth folyó partjára,

hátrahagyva municziójuk egy részét is. Ugy látszik, oldal-támadásoktól félve, nem érezték elég erőseknek magukat.

Ezután Volhyniában próbálkoztak az Ikva folyó partjain és Lucktól keletre, a hol még mindig kemény harcok folynak és egy kissé vissza is vonultunk.

Legujabban a Dnyeszter mellett és a besszarábiai határon is erős orosz támadásokat vertek vissza seregeink az oroszok nagy veszteségei mellett.

Ugy látszik, az előnyomulás itt is nemsokára elkezdődik ismét, mert az oroszok számolnak avval, hogy Kiew el fog esni.

Az olasz harczzterén Dél-tirolban, Karinthia határán, a Flitisch medenceze környékén főleg ágyuharcok folynak, de az olasz hadsereg előnyomulása nem mutatkozik lehetségesnek.

Legutóbb ugyan Dél-tirolban a határon át adtuk nekik a Monte Costont, egy magában elől álló hegyet, amelyet katonáink saját jószántukból 3 hónapig tartottak a védelmi vonalon túl.

Egy újabb harczzter sorakozik az eddigiekhez mostanában: a délkeleti Szerbia a tél óta csendben igyekszik kiheverni sebeit, most azonban a szövetséges seregek az újabb balkáni mozgalmak következtében megmozdultak a szerb határon is. Eddig főleg ágyuharcok folytak a Duna és Száva mentén a szerb állások ellen, de Bosznia határán a Drina torkolatánál csatározások is folytak, szerb csapatok megsemmisítésével. — Keveváránál pedig német ágyúk lőtték a Dunán át a szerbek állásait Pozserovác környékén.

Ugy látszik a Balkánon is készül valami. — Bulgária hosszas diplomáciai tárgyalások után megegyezett a törökkel és most mozgósította haderejét abból a célból, hogy az összes bolgárokat egyesíthesse.

A többi Balkán államokra is nagy hatással van Bulgária megmozdulása, de még nem dőlt el biztosan, hogy milyen irányba akarnak evezni? A mi szövetségünk hatalmas sikerei azonban nagy hatással vannak rájuk.

A Dardanelláknál a törökök vitézül és sikeresen visszaverik a támadásokat. Ujabban az angolok és francziák nagyobb erőket vittek oda ismét, sőt hír szerint olasz csapatok is beleszólnak a koncertbe. Nagy erővel akarnának döntést elérni, de nem lehet tudni, nemesak görögtűzi lárma-e ismét, mint már máskor is történt.

A franczia harczzterén leginkább tüzérségi harcok folynak, meg aknarobbantások, harczzoltak Souchez körül, Neuwillenél, a Champagneban, az Argonnokban. De az itteni harcok nem folynak olyan komoly döntő módon, mint más harczztereken.

A német tengeralattjárók mindenütt félelmetesek, nemesak Anglia körül s a Földközi tengeren, de már a Fekete tengerre is bejutottak az oroszok rémületére.

Entente körökben most az a jelszó: harc a végkimerülésig! De hogy politikai okok és belső forrongások nem okoznak-e hamarabb végső kimerülést, afelől az entente sem lehet biztos, mert igen tekintélyes pártok vannak már az ő országaikban a háboru ellen.

Pénzügyeink a világháboru alatt.

(H. G.) Azok a hatalmas öklök, melyek a világháboru második esztendőjében Európa gazdasági és pénzügyi alapjait döngetik, nem voltak elég erősek arra, hogy monarchiánk fináncziális bázisát megrázzák.

Fejlődött gazdasági életünkben nyertük pénzügyi erőinket és még a béke idejében volt gondunk arra, hogy mezőgazdasági, ipari és közlekedési ügyeinket ápolva, azok a fokozottabb szükségletek idején se mondják fel teljesítő képességüket.

Ellenségeink mindenekelőtt a monarchia pénzügyi csődjét remélték, de már e feltevésükben is csalódtak, mivel vagyonunk állaga és bevételeink oly kedvezően alakultak, hogy eredményeinkben minden előző becslést felülmúltak. Pénzpiacunk a hazai gazdasági élet szolgáltatása állhatott, mivel tőkénk csak csekély részben érdekelték külföldi vállalatoknál és így belföldi piacunk vásárló ereje növekedett, mi háborus időkben különösen fontos körülmény. Pénzügyi készletünk titka az, hogy jegybankunk egészséges politikája aranyállományát nem csökkentette és a papírpénz kibocsátásában nem ment a törvényesen megengedett mértéken túl.

A világháboru kitörésekor nem volt ment a mi pénzügyünk sem az ijedségtől, de a nyugalom csakhamar visszatért s a bankok és takarékpénztárak megrohanása elmaradt. Közben praktikus intézkedésekkel igyekeztünk a pénzpiac helyzetét fentartani és mindenekelőtt hadikölcsön pénztárak felállításával könnyítettünk a lombard forgalmon s így a kiskereskedő is előleghez juthat. Az értékpapírok beözönlését és kurzus-pánikokat megakadályozandók, már a hadjárat elején megszüntettük a tőzsdék mű-

ködését és ezzel a belföldi tőke idekötöttén, az a hadikölcsönök céljaira maradt.

A monarchia népei azonban maguk is a jegybank aranykészletének javításán fáradoztak, midőn aranypénzeikért papírt kértek cserébe. Ez a cselekedet lehangosabb bizalomnyilvánítás az állam bonitása iránt és valószínűleg példa nélkül áll a jegybankok történetében.

Mindezek következménye az, hogy hadiadók kivetésére szükség nem volt, mivel a hadiszükségletek legnagyobb részét a fényesen sikerült hadikölcsönből fedezték.

A hadvezetőség a hadsereg és haditengerészet összes felszerelését, municziókat stb., mind a belföldön szerezte be s így a háboru költségei itthon maradtak, a jegyzett hadikölcsönből befolyó összeg a mi munkásainkat és iparosainkat gazdagítja és a pénz körforgásában ismét a lakossághoz kerülve vissza, azt esetleg újabb kölcsönök jegyzésére lehet felhasználni.

Mindkét hadikölcsön meglepő sikere, valamint a betétállományok állandó növekedése a legjobban igazolják az ország pénzügyi erejét. De az állam fizető képessége is intakt maradt. Nem tartozik jegybankjának hadi kiadásokért, mint Franciaország a „Francia bank”-nak kerek egy milliárddal, nem is hitelezője a külföldnek, de közvetlen a háboru kitörése előtt még kincstári jegyekért fizetett New Yorknak.

A hadjárat kezdetén elrendelt moratorium szükségessége felett is sokat vitatkoznak szakörökben, azt azonban mindenesetre elismerik, hogy a moratorium a gyengébben alapozott vállalatoknak védelmére kellett.

Figyelembe véve a Balkánon évek óta tartó kritikus helyzetet és Oroszország azelőtti fenyegető magatartását, melyek hadseregünket állandóan készenlétbe kényszerítették és így a kiadásokat abnormálisan emelték: nyugodtan konstatálhatjuk monarchiánk pénzügyi kitartását, mely ezután sem fog lankadni.

Kárpáti falvak felépítése.

A vármegyei közgyűlésről szóló referádánkban megemlékeztünk Gömör és Kishontvármegye hazafias közönségének az orosz hordák ál-

tal elpusztított kárpáti falvak felépítése érdekében megindult akcióhoz való hozzájárulásáról és áldozatkészsége megnyilatkozásáról. — Most vettük és közöljük a Gál István vármegyei aljegyző lendülettel megszövegezett, f. hó 16-án hozott vármegyei közgyűlési határozatot:

„Debreczen szab. kir. város hazafias közönsége példájának nyomán, a „Háboruban feldúlt tűzhelyeket újrafelépítő országos bizottság” lelkes hangu megkeresése folytán is, de első sorban lelkünk parancsoló szavára hallgatva, elhatározzuk, hogy szerény anyagi erőnkhez mérten, ki akarjuk venni részünket azon nagyszabású és gyönyörű akcióból, mely a sárosi végeken életet akar a barbár pusztítás helyére teremteni.

Szabad rendelkezési alapunk mult évben történt s gyümölcsözőleg elhelyezett megtakarításának terhére 5000, azaz ötezer koronát szavazunk meg egy Sárosmegyében létesítendő s nevünkkel vonatkozásba hozott falu céljaira s a vármegyénk területén közigazgatási hatóságaink által a gyűjtést alábbi kérelmünk kapcsán elrendeljük, s jelen véghatározatunkat közzéadva, a szabályszerű felelősségi határidő leteltével a m. kir. Belügyminiszter urhoz felterjeszteni és Sárosvármegye közönségével, valamint a „Háboruban feldúlt újrafelépítő bizottsággal” közölni határozzuk s a további intézkedések megtételével alispánunkat megbízuk.

* * *

Gömör és Kishontvármegye minden lakójához, hol szól a szavunk! Mindenkihez, aki az elmúlt tél hosszú estéin szorongva érezte az északról reánk özönlő veszedelem közeledtét, mindenkihez, akinek szive megkönyebbülve dobogott fel a tavaszi napfényben; s a mely visszahozta nekünk évezredes büszkeségünket: hókoszoruzta Kárpátaink orkait!

Vegye mindenki szívébe kérő szavunkat, mely az értünk s a mi nyugalomunkért otthonát feláldozó kárpáti falvaink újraépítése érdekében szól! Nem áldozatról, de kötelességteljesítésről van itt szó, kötelességünket kell megtennünk azokkal szemben, a kiknek békéjét, nyugalomát, kicsi otthonát feldulta az északi moloch!

TÁRCZA.

Levél.

Itthon nőnek egyre az árnyak,
És ránk borul újra a tél.
Kertünk fáit kopaszán állnak
S hull, hull a sok sárga levél.
A kályha durúzol... mesét susog...
A két lányodnak tirólatok.

Itthon egyre fogy a napsugár
És nőnek újra az árnyak.
Álmaink fátylán tűnik a nyár
S a kis lányaid haza várnak.
Kályhánk durúzol... könnyes a szemem.
Jutunk-e eszedbe Kedvesem?

Szél sír be hozzánk az ablakon...
Imádkozik a két gyerek.
Lélekzet elfojtva hallgatom:
„Apát kezd őrízze meg!
Hozd vissza hozzánk győzelmesen!
De ne sokára, Istenem!”

A levelet viszi a posta.
Könny s imádság száll a nyomán.
S akinek oly messziről hozta,
Nem veheti át dülő harc után.
S a kályha otthon egyre mesél...
Susog a sok sápadó levél.

Vatthay Ilona.

Néhány lap Jolsva történetéből.

Irta: S. SZABÓ JÓZSEF.

E nyáron alkalmam nyílt Jolsva város régi levéltárába betekinteni. Benéztem a gömöri ág. hitv. evang. esperesség nagyértékű csetneki levéltárába is, melynek *Lenkey* Zsigmond volt pelsőci ref. lelkész jegyzetei alapján *Simon Mihály* rimaszombati ref. lelkész szivességéből másolatban több darabja kezeim között van. Ugy ezekben, mint a jolsvai levéltárban Jolsva

multjára vonatkozólag számos olyan érdekes adatot találtam, mely még eddig ismeretlen s mely ennél fogva érdemes a publikálásra.

Jolsváról ez ideig a *Bartholomaeides* László „Notitia Comitatus Gömöriensis” cz. művében (Leutschovide 1805—1808), „Gömör és Kishont törvényesen egyesült vármegyének leírása”-ban (Szerk. *Hunfalvy* János Pest 1867.), a „Magyarország vármegyei és városai” cz. vállalatnak Gömör-Kishontvármegyét illető kötetében (Szerk. *dr. Borovszky* Samu Budapest) s legújabbban némi részben *Tomasik-Traum* Péternek „A murányi várról” szóló dolgozatában (Nagy-örcze 1914.) olvashatók bővebb történeti följegyzések. A város régi levéltárában legértékesebb, igazi történeti kincs, az a jegyzőkönyv, amely 1551-től foglal magában érdekes tanácsvégzéseket. — A levéltár elenchesába, amely szakember műve és szinte mintaszerűnek mondható, ez a jegyzőkönyv E. 1. jegy alatt ekként van fölvéve: „*Protocullum varió idiomate scriptum. Ab anno 1566—1711.*” A kezdetet, illetőleg azonban előbb mehetünk, mert a későbbi lapok egyikén egy 1551-ben kelt tanácsvégzés szerényen meghuzza magát s elkerülte az elenches készítőjének is a figyelmét. Az E. 2. szám alatt bejegyzett második protocullum az 1699—1704. év közötti följegyzéseket tartalmazza.

Miután a reformáció korát tanulmányozom, főként az előbbi protocullumot kutattam át, de átnéztem a levéltár egész anyagát. Mint tudva van, a levéltár legrégebbi okmánya III. Endre királynak 1299-ben kelt eredeti diplomája e község földesurainak peres ügyében. Privilegiálist kapott önálló bíraskodásra, pallosjogra, vásárra, bányászatra stb., 1551-ben I. Ferdinándtól, 1594. és 96-ban Miksától, 1548-ban Izabella királynőtől, aki a János király 1539. évi tanácsi szabadalmát erősítette meg. Továbbá 1580-ban Rudolftól, 1597., 1601-ben és 1609-ben II. Mátyástól, 1622-ben II. Ferdinándtól, 1637. és 1656-ban III. Ferdinándtól. Az országszerte híres jolsvai vásárokat egy évben hármat,

1551-ben I. Ferdinánd engedélyezte, ehhez még 1692-ben I. Lipót negyediket csatolt.

Nagy számmal vannak a levéltárban protectionális diplomák. Így pl. 1582-ben Rudolftól, 1609., 1610., 1611-ben Thurzó György nádortól, 1604-ben Barbiánó felsőmagyarországi parancsnoktól, 1621-ben Bethlen Gábertől, 1625-ben Homonnai-Drugeth Máriaától (özv. Széchy Györgyné, Murányvár urnője), 1626-ban Bethlen István (Széchy Mária első férje) váradi kapitánytól, 1641-ben az egri basától (magyar nyelven), 1654-ben Magochy Ferencz felsőmagyarországi kapitánytól, 1659-ben I. Lipótól, 1666-ban Wesselényi Ferencz nádortól és nejtől, Széchy Máriaától. Mindezek a protectionálisok részben a vámtól, részben pedig a harminczadtól és az adótól való mentességre vonatkoznak. A legrégebbi okirat ide vonatkozólag az I. Ferdinánd 1557-ben kelt diplomája, melyben a király meghagyja Murányvár tisztviselőinek (officiales), hogy a harminczad fizetése alól mentes Jolsvától a királyi taksákat és adókat se be ne hajtsák, se behajtatni ne engedjék.

De mindezekben nem merült ki a királyok, fejedelmek, hadvezérek és földesurak jóakarata a kedvelt Jolsva iránt. A városi levéltárban lévő egész csomó okirat tanuskodik még a következőkről: 1598-ban Maximiliánus archidux megbizta báró *Herberstein* Gyulát, Murányvár kapitányát, hogy Jolsva városát a vasbányái ellen bárhonnán történő törvénytelen megtámadtatás és háborgatás ellenében oltalmazza; 1604-ben Rudolf és 1609-ben II. Mátyás adnak protectionalist, hogy a város lakói minden jóságaikban és jogos birtokaikban, kiváltképp pedig az ochtainai és csetneki határban, sőt máshol is lévő vasbányáikban védelmeztesse nek. Ez a jolsvai vasbányáik fontosságára és kiterjedt voltára vet világot. 1604-ben Barbiánó, 1626-ban Bethlen Gábor, 1645-ben I. Rákóczy György fejedelem mentesíti Jolsvát a katonabeszállásolástól és a militiával járó

Járuljon mindenki filléreivel ahhoz, hogy a Kárpátok alján mosolyogva szülessenek újra a sárosi faluk, kezdődjék a romok és pusztulások nyomán teremtő kultúra és élet, melybe magyar szív, magyar pénz ad lüktetést s a mely szebb lesz és magyarabb lesz mint az eddigi volt!

Kárpátokban hősi halállal meghalt fiaink sirját hálás kegyelettel ápolja majd az a nép, a mely miattunk szenvedett és bennünket váltott meg a szenvedéstől s a melynek mi adtunk otthont szeretettel, szívünk meleg megdobbanásával!

Kérő szavunkat a városok polgármesterei, főszolgabiráink, „Hivatalos Lapunk” s a vármegyei lapok útján juttatjuk el hazafias közönségünkhöz. — Kmft. Jegyzette:

Gál István, vm. aljegyző.

Előfizetési felhívás.

A „Gömör-Kishont” várm. közlöny **harminczhatodik** évfolyamának IV-ik évfolyamát október hó 1-én kezdi meg.

Sem hangzatos frázisokra, sem öndicséretre nincs szükségünk, mert hiszen ez ugyis hiába való akkor, mikor csakis az olvasóközönség józan, komoly ítéletéről lehet szó.

A lap három és fél évtizedes múltja mindennél beszédesebben igazolja azt, hogy a vármegye széles köreiből igyekezett a közélet ez organuma komoly-ágával és mindig tárgyilagos irányával a megfelelő magaslatra emelkedni. Igyekeztünk hű képet adni az eseményekről s a köz- és társadalmi élet terén nyugodt hangú, a szélsőségektől mindenkor óvakodó hangon bírálatot gyakorolni; nem egyszer egy-egy életrevaló s a gyakorlati megvalósításnál tényleg helyesnek bizonyult eszme felvetésével irányítóként a köz javára működni.

Régi jelszavunk a közérdeknek becsületes, önzetlen munkálása, s emellett ezután is híven kitartunk, mert egyedül ez az út bizonyult minden tekintetben helyesnek, ez vonzza körünkbe a munkatársak készséges gárdáját s lapunk barátainak és előfizetőinek számát csakis ez az irány gyarapíthatja!

Felhívjuk tehát lapunk barátait, hogy a harmadik negyedév végén lejárt előfizetésüket meg-

egyéb terhektől. Egy 1602-iki diploma azt bizonyítja, hogy a bor- és sörmérés a városnak régi joga volt. Gróf Széchy Mária 1669-iki okmányában, mely a vármegyén is publikáltatott a róm. kath. parochia mellett lévő malomra adott Jolsvának jogot. Ez a malom mai napig fennáll. Ebben az okiratban fontos „a róm. kath. parochia mellett lévő” (mola penes parochiam Róm. catholicam situata) kifejezés, mert ez azt mutatja, hogy az a parochia akkor már megvolt s így a jolsvai róm. kath. mai egyház keletkezésének idejét legalább is az 1669. esztendőre bátran tehetjük. Ez egyház újraéledése, a környékbeli egyéb kath. egyházakéval együtt, Széchy Mária konvertálásának volt a következménye.

A dr. Borovszky szerkesztette vármegyei monografiában (142. l.) azt olvassuk, hogy a jolsvai róm. kath. egyház 1689-ben éledt fel. Ezzel szemben az esztergomi érseki egyházak és parochusok sorjában (Series parochiarum et parochum archidioecesis Strigoniensis. Szerk. Ludovicus Némethy. Sztrigonii MDCCCXIV.) az található (357. l.), hogy az egyház 1673-ban jutott a katolikusok kezébe, akik a következő évben szervezték azt. Első lelkésze 1673—1681. Horváthovics György, második 1681—1687. Horváthovics Ferencz. Az általam fentebb idézett adat szerint az egyház újraéledése még valamivel korábbra is tehető.

Mikor fogadta el Jolsva a reformációt? Az évet biztosan meg nem mondhatjuk. Talán nem is egyszerre történt. A nagy lelki átalakulások, ha rohamosan is, de nem egyszerre mennek végbe. Valószínűnek tarthatjuk, hogy a XVI. század közepe táján a reformáció már Jolsván és környékén otthonra lelt. Ismeretes, hogy annak terjeszkedését a felvidéki hussitismus is elősegítette. Első prot. papnak eddig Fabricius (Fábr) Györgyöt tüntették fel Jolsván. De a városi levéltár két jegyzőkönyvi bejegyzése mást mond. Az első bejegyzés Laus Deo semper felirással (ez is reformációkora-

ujítani szíveskedjenek, nehogy aztán a lap expediciójában zavarok forduljanak elő.

Azokat pedig, kik előfizetői kötelezettségeiknek nem tettek eleget, kérjük, hogy hátralékaikat haladéktalanul szíveskedjenek beküldeni, mert ellenkező esetben a lap küldését beszüntetjük.

Előfizetési árak: Egész évre . 10 korona.

„ „ Fél évre . 5 korona.

A kiadóhivatal.

Hirek és vegyesek.

Vöröskereszt-egyleti kitüntetések.

A háboru kezdetén vármegyénkben mindjárt akcióba lépett a vezetőség s csakhamar meg alakult a Vöröskereszt-egylet rimaszombati városi választmánya, melynek szervezésében kiváló érdemeket szerzett buzgó munkásságával Kubinyi Géza vármegyénk köztisztviselője álló, agilis főispánja, kinek méltó segítőtársa, a munkában és vezetésben jobbkeze a fáradhatatlan, nemes szívű és kiváló vezető képességéről közismert Samarjay Jánosné volt. Ő állott a nagyszabású kiegészítő kórház élén; vezette azt páratlan buzgósággal és lelkiismeretességével s ma sem csökkent az első nehéz napokban fellángolt lelkesedés, mely őt és a valóban értékes, kiváló munkát teljesen önzetlenül és díjtalanul végző vezető főorvost: dr. Zehery István tb. megyei főorvost vezette sok időt, fáradságot és szak tudást igénylő működésében. Mellettük az ápolónők buzgó főnökei: Máriássy Lászlóné al-elnöknő és Terray Istvánné, továbbá a gondnoki nehéz és felelősségteljes munkát végző Gál Emil és Marton István, végül az osztályokon működő: dr. Bleier Leó és a beosztott népfelkeltő orvosok: dr. Lusztig Sándor és dr. Fuchs Izsó szakadatlanul buzgólkodnak egy év óta a Vöröskereszt kórháznál. Méltán megilleti őket a hála és elismerés s a vállalt kötelezettségnek odaadással megfelelő önkéntes és hivatásos ápolónők is rászolgáltak az elismerésre és dicséretre.

beli ornamentum) az 1566. május 26-án tartott tanácsülésről szól. Mnyesen Demjén ügye forgott szóban. Szegénynek elrabolták a feleségét a törökök s nem tudta feltalálni. (Több eset is volt akkor ilyen). Arra kérte a tanácsot, engedje meg, hogy újra megnősülhessen. A tanács kimondta, hogy ha a parochus bizonyítványára Maschko Menyhért murányvári kapitány megengedi, újabb feleséget vehet. A parochus kiadta a bizonyítványt, a kapitány pedig az engedélyt oly feltétel alatt, hogy ha elrablott felesége netalán visszatérne, tartozik visszafogadni és második feleségét elbocsátani. Az a jolsvai lelkész, aki e bizonyítványt kiadta, névszerint Medici Miklós (Nicolaus Medici.) Majd egy 1593-ban Slameni László ocualéja (nyolczada) ügyében kelt tanácsvégzésben az mondatik, hogy Slameni az ő jusát spiritualisok (lelkészek) bizonyítványával is igazolta, így pl. a boldog emlékeztű jolsvai papéval, Medici Miklóssal, N. György restari lelképásztoréval és másokéval (quor Ladislaus Slameni non tantum seculares, sed et spiritualis haberet testes, fide dignos, ut pote pia memoriae venerabilem virum Nicolaum Medici, pastorum nostrum et reverendum virum Georgium N., pastorem animarum in Rostar aliosque). E két hiteles adat a város jegyzőkönyvében teljesen nyilvánvalóvá teszi, hogy Jolsvának első prot. lelkésze 1566-ban Medici Miklós volt. Ettől meddig nem tudjuk. 1593-ban már mint elhaltáról emlékeznek róla. A restári György nevű papnak, Bartholomaeides után (Memorabilia provinciae Csetnek Neosolii 1799.), szintén tudjuk teljes nevét, t. i. Tyrocharitius György. A rimanovi jegyzőkönyv szerint Tyrobrachius.

A fentebb említett Fábr György Jolsva törzsökös patriczius családjából származott. A város jegyzőkönyve, többek között, 1567-ről egy Fábr Lőrinczről tesz említést, aki akkor halt el. Nagymennyiségű ezüstműt és egyéb ingóságait jegyzékbe vette a város. Bartholomaeides azt írja Fábriról, hogy tanulását

A Budapesti Közlöny már megkezdte folyó hó 20-án az ország kórházi orvosai részére juttatott kitüntetések közlését. E szerint Ferencz Salvátor kir. főherceg, mint az osztrák-magyar monarchia Vöröskereszt-egyletének védnökhelyettese a Felsőszőlő átruházott hatáskörében folyó évi augusztus hó 6-án kelt magas elhatározásával a katonai egészségügy körül a háboruban szerzett különös érdemeik elismeréséül a Vöröskereszt II. oszt. tiszteletjelvényét a hadi-ékitményel díjmentesen adományozta: dr. Meskó Miklós vármegyei tiszti főorvosnak, dr. Löcherer Tamás vármegyei köz-kórházi igazgató-főorvosnak, dr. Kármán Aladár vármegyei köz-kórházi osztályvezető orvos, tb. igazgató főorvosnak, továbbá dr. Ruber József rozsnói Kósa-Schopper kórház igazgató-főorvosának és dr. Auerbach Lajos rozsnói Kósa-Schopper kórházi alorvosnak. — Ugyanekkor kelt elhatározással a kir. főherceg a kiváló érdemek elismeréséül a hadidíszítményes Vöröskereszt bronz díszéremet adományozta az itteni köz-kórháznál a sebészeti osztályon szolgálatot tevő Konstancia ápoló nővérnek s a rozsnói kórháznál működő Visegrádi Mária Melitta nővérnek. Az érdemek elismeréséül szolgáló többi kitüntetés is rövidesen közölve lesz a hivatalos lapban. A most megjelent első sorozat a belügyminiszterium hatásköréből indult ki, amennyiben egyrészt a Vöröskereszt szervezési munkálatainak méltatásául szolgál, másrészt az ápolónők képzése körül szerzett érdemek elismerése, amiben kiváló munkásságot fejtett ki dr. Löcherer Tamás kórházi igazgató-főorvos s a rozsnói kórház vezetősége is. Emellett a köz-kórházakba szállított sebesült és beteg katonák gondozásával is elismeréreméltó munkát végeztek a két kórház orvosai. Dr. Meskó Miklós tiszti főorvos, a Vöröskereszt-egylet alelnöke és dr. Kármán Aladár kórházi főorvos, az egylet felügyelője, az egylet buzgó és érdemes főorvosának: dr. Zehery Istvánnak

1550. körül Jolsván kezdte s ott végezte magasabb iskoláit is, amint ez olvasható az ő saját életrajzában, amelyet Wallaszky közölt a jolsvai ev. egyházzal rajzolt történetében. Ez föltalálható a selmecz-újszolyomi evangélikus Annales III. évfolyamának 2-ik kötetében (Not. Com. Gömör. 285. l.). Az ifj. Bartholomaeides pedig „Memoriae Urgarorum etcet.” cz. művében (Pesthini 1817.) a következőket jegyezte föl: „Fabricius György, jolsvai fi, aki a magyar hazában végezte iskoláit s valameddig Prágában is öregbítette tudományát, a jolsvai iskolában kezdett tanítani. De miután ott a pestis lépett fel s a gyermekek magántanítását elvállalni vonakodott, Csehországba ment ki. Innen pedig, a hazában szent hivatalra választatván, felszentelés céljából Wittenbergbe ment 1578-ban és ott maradt a következő év Jubilate vasárnapjáig. Élt Jolsván 1632-ig és volt több évben senior.” E tények igazolják a végett ő is a selmeczi Annalesekben közzétett Wallaszky féle egyháztörténetre hivatkozik. Sajnos, ez Annaleseket nem ismerem s az adatokat ellenőrizni nem tudom. Franklnál (A hazai és külföldi iskolázás története. 101. l.) még azt találom Fabriciusról, hogy 1567-ben volt a jolsvai iskolában tanár, Lampe—Ember-nél pedig (Hist. Eccl. Reformatae. 214. l.) azt, hogy részt vett 1568-ban a kassai zsinaton, melyet a felvidéki lutheránusok és kálvinisták közösen tartottak a szentháromságtagadó Egri Lukács ellen. Az a pestis, melyről ifj. Bartholomaeides emlékezik, 1575-ben dult Jolsván. Mindezeket tekintetbe véve, Fabriciusnak 1542. körül kellett születnie s ha 1632-ben halt el, akkor 90 évet élt. Ily hosszú életű ember ma is ritkaság, akkor meg épen az volt. Annyi bizonyos, hogy 1626-ban még élt, mert részt vett az esperességi évi csetneki gyűlésén. (Protocoll. Schrötenianum. Csetneki esperességi levéltár.)

(Vége következik.)

vezetése alatt álló nagy kiegészítő kórházban is működtek s dr. Kármán a mentelepi külön kiegészítő kórházat önállóan vezette. Így tehát méltán megérdemelték eredményes és buzgó munkásságukért a legfelsőbb helyről érkezett kitüntetés, miként méltán részoltgáltak arra a teljes odaadással fáradozó irgalmasrendű ápoló nővérek is. — Itt említjük meg, hogy ugyancsak a II. oszt. hadiékítményes tiszteletjelvénnyel lett kitüntetve dr. *Szabó Patay József* budapesti laboratoriumi segédor, *Szabó József* mérsáros polgártársunk jeles fia, ki Budapesten hadikórházi laboratoriumban végez igen fontos munkát.

Előléptetés. *Kubinyi Gyula* vezérkari százados — *Kubinyi Ferencz* nyug. vármegyei tiszti főügyész kiváló fia — ki az 50. gyalogezred divíziójához van beosztva a harcztéren van, vezérkari őrnagygyá neveztetett ki. Az előléptetéshez őszintén gratulálunk!

Kitüntetés. A király temesszlatinai *Brinzei Arthur* alezredesnek — számtalant a 46. gyalogezredhez beosztva az önkéntes egészségügyi szolgálat főfelügyelőjéhez — a *Ferencz József* rend tiszti keresztjét a katonai érdemkereszt szalagjával adományozta az önkéntes egészségügyi szolgálat terén különösen eredményes működése elismeréséül. A kitüntetett alezredes *Hámos Aladár* és neje báró *Vay Mariska* veje.

Hivatal átadás. A helybeli m. kir. posta és távirtdahivatal vezetője: *Materny Andor* felügyelő, őszinte sajnálatunkra eltávozott városunkból s új állomáshelyére Szolnokra ment. A vezetői tisztet ideiglenesen a hivatal régi tisztviselője: *Hermann Vilmos* fogja ellátni további intézkedésig. A hivatal átadása folyó hó 21-én ment végbe, amikor is a kassai posta és távirtdahivatal kiküldöttéként *Silvahy* segédtitkár vett részt a hivatalos funkcionál. *Materny Andor* folyó hó 24-én utazott el; számos ismerőse és jó barátja őszinte jókívánságai kísérik új állomáshelyére.

Legfelsőbb dicsérő elismerés. A király elrendelte, hogy legfelsőbb dicsérő elismerése tudtul adassék az ellenség előtt tanúsított vitéz és önfeláldozó magatartása elismeréséül az itteni közkórháznál orvosként működött dr. *Damonkos Irnák* 1. honvédhuszárezredbeli tart. segédorvosnak.

Szabadságon. *Grédinger Pál*, a putnoki járás főszolgabírójához beosztott járási kir. számellenőr, ki a harcztéren lépett elő főhadnagygyá s hősi magatartásáért a hadiékítményes 3. oszt. katonai vitézségi érem mellé a német II. oszt. vaskeresztet is megkapta, e héten, mint üdülő, itthon tartózkodott. — Ugyancsak szabadságon tartózkodott itthon dr. *Batta Pál* feleli ügyvéd, kit a harcztéren baleset ért s azóta nem tehet szolgálatot.

Kitüntetések. Dr. *Freiberger Dávid* rozsnói ügyvéd, 9 ik honvédgyalogezredbeli tartalékos főhadnagy, gazdasági tisztnak az ellenség előtt teljesített kitünő szolgálatai elismeréséül a király a koronás arany érdemkeresztet a vitézségi érem szalagján adományozta.

Dr. *Fáy István* vármegyei aljegyző a cs. és kir. 2. huszárezrednél most előléptetett kadedt, ki 7 hónap óta küzd az északi harcztéren, az ellenség előtt tanúsított hősi magatartása elismeréséül a másodosztályú vitézségi éremmel lett kitüntetve.

Kórházunk fejlesztése. A vármegyei közkórház tervbe vett kibővítésével kapcsolatos kérdéseknek a helyszínen való elbírálása és megbeszélése céljából f. hó 23-án városunkba érkezett dr. *Kerekes Pál*, a belügyminisztériumhoz beosztott egészségügyi felügyelő és *Jendrassik Alfréd* miniszteri osztálytanácsos, kik dr. *Löcherer Tamás* közkórházi igazgató főorvos kalauzolása mellett megtekintették a közkórház jelenlegi helyiségeit.

Új tanár. A rimaszombati egy. prot. főgimnázium igazgatótanácsa a *Bódy Dénes* távozása által megüresedett tanári állásra *Csanády Dénes* választotta helyettes tanárrá. Az új tanár már működését megkezdette főgimnáziumunknál.

Új hittanár. *Bódy Dénes*, balogiványi ref. lelkészt, főgimnáziumunk volt helyet-

tes tanárát, *Ozínke István* ref. esperes vejét Pestmegyébe: *Kunszentmiklósva* választották meg az ottani ref. főgimnázium rendes hittanárává.

Főorvosi kinevezés. Ő felsége dr. *Wiesinger Frigyes* megyénkbeli származású s gimnáziumi tanulmányait itt végzett budapesti orvost f. hó 12-én honvédfőorvossá nevezte ki.

Bencsik Sándor bucsuzása. Tornai plébános lett a rimaszombati főgimnázium és polgári leányiskola kedvelt kath. vallástanára: *Bencsik Sándor*. — Egy évtizeden át gondosan és buzgón tanította és nevelte a gondjaira bizott ifjúságot, e mellett a társadalmi életben is élénk, tevékeny részt vett, úgyhogy közkedveltségnek örvendett városunkban. Különösen sokat fáradozott a helybeli kath. olvasókör fölvirágoztatása körül, amely igen sokat köszönhet *Bencsik Sándor* kitartó agitációinak. De más felekezettűek iránt is mindig jóindulattal viseltetett. A jövő héten ide készül bucsuzni jóbarátaitól. Ugy halljuk, hogy a kath. olvasókör ez alkalommal kedélyes körben készül elbucsuzni volt ügybuzgó és közszeretnek örvendett titkáráról, ki lapunknak is kedves jó barátja és hűséges munkatársa.

Bucsuzás. Az isteni gondviselés sorsomat úgy intézte, hogy a rimaszombati hittanári állásomat hirtelen, váratlanul kellett elhagynom. Új plébános hivatalom oly terhes s különösen e nehéz időkben oly sok gondot s munkát ad, hogy személyesen bucsut nem vehetek. — Mélyen tisztelt s őszintén szeretett tanártársaimnak, barátaimnak, ismerőseimnek, ez uton mondok szívélyes „Isten veled“ et. Édes emlékek mindig lelkemben fog élni. — Torna, 1915. szeptember hó 20.

Tisztelettel:

Bencsik Sándor, plébános.

Elhunyt lelkész. A hozzánk beküldött gyászjelentés a ragálytrizi egyház mély gyászáról szól, amennyiben *Osváth Dániel* a ragálytrizi ref. egyház lelkésze életének 74 ik, boldog házasságának 28 ik s lekipásztori működésének 44-ik évében folyó hó 21-én d. e. 11 órakor hosszas szenvedés után jobb létre szenderült. — A megboldogult hült tetemét folyó hó 23-án a ragályi sirkertben helyezték örök nyugalomra nagy részvét mellett. — A tisztos férfit elhunytát özvegye született *Jóba Terézia*, hat gyermeke és kiterjedt rokonság siratja.

Kárpáti falvak felépítése. Vármegyénk érdemes főispánja a feldult kárpáti falvak újraépítése érdekében az akciókat nagy buzgalommal indította meg és vezeti. Az eddigi jegyzésekből megemlítendő: *Kubinyi Géza* adománya 100 k, Rimaszombati Takarékpénztár R. Társaság 1000 k, Putnoki Takarékpénztár R. Társaság 1000 k, Putnoki Hungária gőzmalom 1200 k, Nyustyai Magnezitipar R. Társaság 800 k, Gömöri Takarékpénztár R. t. Rozsnó 600 k, Rozsnói Takarékpénztár és Zálogház 600 k, Gömörmegyei Nép és Iparbank Rimaszombat 600 k, Gömörmegyei Takarékpénztár és Hitelbank 600 k, Feled és Vidéke Takarékpénztár R. t. 200 k, Kraxner műmalom Sajóörmör 200 k, Nyustyai Takarékpénztár R. t. 600 k, Tornaljai Bank R. t. 400 k, Heinzelmann féle vasgyár Hisnyóvíz 200 k, Hisnyai Heinzelmann Alfréd 500 k, Miklósi-féle szerszámgyár Pelsőcz 100 k, Nagyrőcei Takarékpénztár R. t. 600 k, nagyrőcei volt fürdőkonzorcium még életben levő tagjai: *Szuhay Zs.*, id. *Mihalik D.* és *Remenyik Dénes* urak adománya 600 k, Sajóvölgyi Bank R. t. Rozsnó 300 k, Kereskedelmi és Közgazdasági Bank R. t. 200 k, Ajnácskői Takarékpénztár R. t. 200 k, Nagyrőcei Népbank R. t. 100 k, Jolsvai Takarékpénztár R. t. 100 k, Jolsvai műmalom 200 k, Rimaszécsi Takarékpénztár R. t. 100 k, Tiszolci Takarékpénztár R. t. 100 k, Hitelszövetkezet R. t. Csetnek 50 k, Tornaljai Takarékpénztár R. t. 500 k, Sárkány féle Concordia Csetnek 200 k, Csizi jódbróm fürdő R. t. 100 k, Lemberger malomtulajdonos Felsőbalog 50 k, Általános Bank R. t. Rimaszombat 100 k, Komáromy István ht. főszolgabíró Nándorvölgy 50 k, Soldos Árpád Runya 200 k, Garamvölgyi Takarékpénztár R. t. Pohorella 150 k.

Gondnoksági ülés. A helybeli állami polgári leányiskola gondnoksága folyó hó 25-én, szombaton délután dr. *Löcherer Tamás* elnöklésével ülést tartott.

Hősi halál. *Beszterczey Lajos* málnapataki állami elemi iskolai tanító, a cs. és kir. 51-ik gyalogezred III. szakaszvezetője és parancsnoka 1914. december hó 8-án 35 éves korában, boldog házassága 12 ik és tanítói szolgálatának 13 ik évében a hazáért a Kárpátokban vívott 4 hónapi harc után *Latoreczafő* község határában orosz gránáttól találva, hősi halált halt. Hült tetemeit folyó hó 20-án Kolozsvárra szállították s ott helyezték örök nyugalomra. Özvegye: szül. *Szalontay F. Gizella* — id. *Szalontay Sámuel* polgártársunk leánya — továbbá három gyermeke, édes anyja és kiterjedt rokonság gyászolja az elhunytat.

Sebesültek érkezése. A Vöröskereszt-egylet itteni kiegészítő kórházába mult pénteken folyó hó 17-én Losoncraól 60 harcztéri sebesült érkezett s így a jelenlegi létszám a kórházban 160. — Az érkezett sebesülteket, beszállításuk után nyomban gondozás alá vették.

Harangok följajánlása. A rimaszombati r. kath. egyháztanács folyó hó 5-én tartott ülésén elhatározta, hogy a hadsereg szükségletéhez képest harangjai közül a két kisebbet (12 mázsás és 2 mázsás) felajánlja a hazafias czélra.

Halálos baleset. A hadiszolgálatra bevonult *Suhajik Gyula* karaszközi tanítót és városunkbeli származású feleségét szül. *Czakó Erzsébet* mélyen lesújtó halálos baleset érte folyó hó 9-én Nagyrőczen. Az anya ugyanis *László* nevű kis fiával együtt apósánál: *Suhajik Péter* telekkönyvvezetőnél időzött s ott a 3 éves kis fiu forró vízzel telt tartályba esett s olyan súlyos égési sebeket szenvedett, hogy harmadnapra meghalt. Folyó hó 14-én temették el nagy részvét mellett a tragikus véget ért kis fiut.

Visszhang a poéta szavára. Vettük és közöljük a következő sorokat:

„Levél *Paál Gyula* urhoz.

Engedd meg kedves Bátyám uram, hogy a „Jó öreg vitézek“ nevében igaz szívből eredő köszönetet mondjak nemes szíved sugallta versedért. Hát biz az úgy történt, hogy másodsor virágzunk, másodsor lettünk „hiba nélkül alkalmasak“ s büszke önérzettel készülünk fiaink után oda, ahol a magyar névre már eddig is oly sok dicsőség szállott. Nem érezzük a 40—50. éveknek a terhét vállainkon, de feszült kebellet, felemelt fővel megyünk az édes jó anya hívó szavára, hogy részoltgáljunk a „Jó öreg vitézek“ fölséges titulására. Nyugodtan megyünk a vérmezőre, mert jól tudjuk, hogy ha „Féltett családokat is fogunk itthon hagyni, de Isten nem fogja őket sem elhagyni. Mert kik a hazáért mennek a csatába, kiterjeszti karját azok családjára.“ Jóleső érzés löpödzik szívünkbe, felemel az édes tudat, hogy vannak olyanok, akik az öreg ujonczokra is gondolnak s a „kiket az Eg aggkorral megáldott, szintén tesznek itthon valamelyes számot! Hitvesnek, gyermeknek letörliket könnyét, ha rájuk zudítják a csapások szörnyét.“ Bizunk a magyarok Istenének segédelmében s büszkék vagyunk arra, hogy egy-egy kis kövecskével mi is hozzájárulhatunk hazánk második évezredes épületének fölépítéséhez s „kitartók, erősek leszünk mi a hitben, hogy minden lépésünket megáldja az Isten!“ Áldjon meg Téged is még sok, számos boldog esztendőn át édes Teiddel minden áldásával! Tartsa meg jó kedélyedet, vidámságodat a nélkülözések közepe is s légy meggyőződve arról, hogy biztató versednek szavai fognak füleinkben esengeni vészes utainkon s versedet talán tárczáinkba göngyölitve megmutatjuk német testvéreinknek, hogy gondolkozik egy gömöri tanító a hadbavonuló öreg regrutákról. Még egyszer köszönjük biztató szavaidat s igyekezni fogunk „Győzni mindenáron, hogy osztozkodhassunk majd a borostyánon!“ — Igaz szívvel köszönt

Forgácsfalván, 1915. szeptember 20-án

szerető s nagyrabecsülő kartársad:

Jókóvy Emil

tanító, „öreg ujoncz“.

Apolló színház. Mult vasárnap nagy közönség gyönyörködött a bemutatott érdekes harcztéri felvételekben s a változatos, vonzó programban, mely mindvégig ébren tartotta a publikum élénk érdeklődését. Ma, vasárnap is ügyesen összeállított műsor várja az érdeklődő közönséget.

Tanulmányi kirándulás. A mult pénteken érdekes kirándulást tett a rimaszombati egy. prot. főgimnázium V. osztálya *Loysch* Ödön főgimn. igazgató mint történettanár vezetésével. Rimabrézót hátrábra rándultak ki, ahol *Zatykó* János ev. lelkész bronzkori telepet talált. Az ásatásnál jelen volt *Hüvössy* Lajos pokorági lelkész, a kinek nagy gyakorlata van a régészeti kutatásokban. A kutatás szép sikerrel járt, mert jellegzetes temetkezési helyre akadtak, ahonnan mintegy 10 urna került elő. Ezeket eredeti helyzetben lefényképezték a megyei muzeum részére.

Főpásztori körlevél. Megjelent *Balás* Lajos roznói püspök folyó évi XIII. és XIV. főpásztori körlevele. Az elsőben némely szerződési kérdések tárgyalása után miniszteri rendeletet közöl a huszgyasztás korlátozása érdekében. Az egyházi hatóságoknak utasítást ad a nélkülözhető fémtárgyak beváltására. Elvi jelentőségű közigazgatási végzést is közöl a felekezeten kívül élők hozzájárulása ügyében a róm. kath. iskola fenntartásához. Az utólagos törvényesítést mindakét szülőnek kérelmeznie kell. Október 2-ik vasárnapjára általános szentegimádást rendel. A rokkant katonák részére a roznói egyházmegye templomaiban 8939 korona 31 fillér gyűlt össze. Az egyházmegyei papi nyugdíjgyűlését november hó első felében tartja. Utasítja az iskolákat, igazgató lelkészeket, hogy a tanítói nyugdíjtelmények befizetését ellenőrizzék. Jelenti, hogy *Rozsnyai* Rezső felsőtisztási plebános 71 éves korában az Urban elhunyt. A megürült helyre október 15-ig pályázatot hirdet. *Bencsik* Sándor tornai ideiglenes lelkész és a rimaszombati egy. prot. főgimnázium vallásánárát *Solyomossy* Lajos báró patrónus ajánlatára Torna plebánosává nevezte ki és új állásába be is iktatták. *Golda* József gölniczbányai káplán felsőtisztási ideiglenes lelkész lett. *Cservenka* Béla káplánt a rimaszombati egy. prot. főgimnázium kath. vallásánárává nevezte ki. *Horváth* Ferenc korompai káplánt Gölniczbányára, *Horváth* László karancseszűi káplánt pedig Korompára küldte a főpásztor.

A másik körlevélben jelenti a püspök, hogy *Vaszary* Kolos *Ferenc* bíboros, volt hereceprimás és esztergomi érsek életének 82-ik évében szept. 3-án az Urban elhunyt. Erdemeit méltatván, öt papjainak kegyeletes emlékébe ajánlja. Ebben a körlevélben közli azt a miniszteri rendeletet, a mely szerint a tanuló ifjuság a hadsereg részére gubacs gyűjtésre igénybeveendő.

Panasz a vízdíjbehajtásnál. A vízdíjak szabályrendelete szerint lakbérnegyedenként fizetendőek be a város pénztárába s a kik ezt elmulasztják, nem is vehető rosz néven, ha békés időben a mulasztás megtorlatatik. Hangsúlyozunk sem kellene, hogy békés időben, mert hiszen mindenki tudja, hogy ma örülnie kell a városnak, ha a különben is agyonsanyaragott publikumtól elkésve is megkapja a vízdíjat. Tömegesen a panasz, hogy az augusztus 15-én esedékes vízdíjat szeptember hó 15-éig be nem fizetők egyenesen ügyvédi felszólítást kaptak és 1 korona 16 fillér levélírási díjjal rovatok meg, melyet a pénztárnál megköveteltek és be is szedtek a publikumtól. — A panasz jogosult és az egy korona 16 fillér szedése szerintünk egyenesen elítélendő eljárás, mert: 1. háboru van és a békés időkre alkotott szabályrendeletek végrehajtásánál — nem lévén Ázsiában — elnézést kell tanusítani mindenkivel szemben. — 2. Ha a város felszólítja az adóst — nem kell mindjárt megfizettetni a felszólító levél díját is. Tessék a háromsoros nyomtatványt a városházán díjtalanul kiállítani a vízügyekkel foglalkozó alkalmazottnak, s a hajduval szétküldeni, miként ez most is történt. — Mert hiszen a városnak ismernie kell a joggyakorlatot és tudnia kell, hogy még a bíróság sem szokta megállapítani a felszólító levélért ügyvéd által felszámított levelezési díjat. Tessék tehát visszaadni azoknak, kiktől beszédtek az 1 kor. 16 fillért és a többiektől be nem szedni.

Megégett gyermek. Klenőczon *Belusján* Zsuzsanna nevű kis gyermek f. hó 24-én véletlen szerencsétlenség folytán származott egési sebek következtében meghalt. Az esetet bejelentették a kir. ügyészséghez s a vizsgálat megindult, nem terhel-e valakit mulasztás vagy gondatlanság.

Közgyűlés. Az általános temetkező egy-let ma vasárnap délelőtt 11 órakor a városháza tanácstermében rendkívüli közgyűlést tart.

A cserkészlet fejlesztése. Főgimnáziumunkban már 2 év óta van cserkészcsapat, úgy hogy a tagok az ujonczpróbákban már átes-tek és a továbbfejlesztés lehetővé vált annál is inkább, mert a felső osztályosok közül több-mentőknek és magasabbrendű cserkész-eknek képezték ki magukat. Most újra szervez-tek és hetenként összejönnek őrsvezet-őik vezetésével *Horváth* Zoltán tanár felügye-lete alatt.

Baleset a gépelésnél. Rimapálfalán mult héten *Seres* Károly szűtőri származású gépetető a motoros gép dobjából ki akarta szedni a piszkot s nem vette észre, hogy a gép még nem állott meg egészen. Bedugta jobb kar-ját, mire a gép összezúzta annak egy részét s a csontját is eltörte. Beszállították az itteni köz-kórházba.

Gubacs gyűjtés. Bőriparunk, a külföldi cserzőanyagok behozatalának megszünte követ-keztében kizárólag a hazai cserzőanyagokra s ezek sorában nagy mértékben a gubacsra van utalva. Tekintettel a bőriparnak a hadsereg harc-késztsége szempontjából való nagy jelen-tőségére, igen fontos tehát a gubacs gyűjtés eredményességének biztosítása. A közoktatási miniszter az elemi (mindennapi és ismétlő) nép-iskoláknak, valamint gymnásiumok, reálisko-lák, felsőkereskedelmi, felsőbb leány, polgári fiu- és leányiskolák, elemi iskolai tanító- és tanítóképző-intézetek vezetőit felhívja, hogy az iskolai kötelességek teljesítésének hátráltatása nélkül részt vegyenek a tanulók a gubacs-gyűj-tésben, mely azonban mindenkor csakis megb-ízható felnőtt személyek (szülők, tanárok, tan-ítók, községi alkatalmazottak stb.) felügyelete mellett történhetik. — A tanulókat az erdőbe való bebozósítás előtt a tüzesetek előidézésének elkerülése végett megfelelő utasításokkal lás-sák el.

Szederlevél szedés. A mult héten a helybeli iskolák hazafias ügyben fáradoztak, a mennyiben a katonaság részére szederfalevelet gyűjtöttek teapótlónak és gyógyszerül. Gyűj-töttek a tanulók a legkisebbtől a legnagyobbig. Az elemi és a polgári leányiskolai növendékek a helybeli erdőkben szedtek pár zsákkal, a főgimnázium tanulói a pokorági erdőkben gyűjtöttek két jól tömött zsákkal.

A cukor árának maximálása. F. hó 22-én megjelent „Hivatalos Lap” közli a kormányrendeletet a cukor maximális árának megállapítására vonatkozólag, mely rendelet 23-án már életbe lépett. A „Felvidéki Ujság”-ban olvassuk, hogy az ottani polgármester nagy-mennyiségű koczka-cukrot hozatott s a városházán 1 korona 4 fillérért árusítják kilogram-monként. Tekintve azt, hogy nálunk a koczka-cukor kilóját 1 korona 20 fillérért adják, éppen időszzerű az ár maximálása, — azonban kívánatos volna a kellő mennyiségről való ható-sági gondoskodás is!

Dobsinai jégbarlang. A háborus esz-tendő ugyancsak kedvezőtlen volt a dobsinai világhírű jégbarlangra nézve is, amennyiben — mint laptársunk: a „Dobsina és Vidéke” írja — az idei élénk tátrai élet mellett is szo-katlanul kevesen látogatták a csodás szépségű természeti kincset. Junius 10-én jelentkezett az első látogató s azóta 32 külföldi és 262 bel-földi vendég fordult meg a jégbarlangban. Más években egy ünneppon volt ennyi látogató. Iskola egy sem volt növendékeivel ez idén s csak folyó hó 14-én rándult ki a dobsinai pol-gári fiúiskola 114 növendéke *Szombathy* László tanár vezetésével.

Vasuti menetrend október 1-től. A miskolci kereskedelmi és iparkamara közli, hogy a m. kir. államvasutak vonalain f. évi ok-tóber hó 1-ével új menetrend nem adatik ki, hanem az 1914. évi május hó 1-én életbelépte-tett nyári menetrend a vonatok egy részének megszüntetésével továbbra is érvényben marad. A forgalomban maradó vonatokról egy kivona-tos hirdetemény kerül kiadásra, mely csak a közlekedő vonatok számait tartalmazza. E vona-tok menetrendje az 1914. évi május hó 1-től érvényes menetrendhirdeteményekből vehető ki. A kivonatos hirdetemény a kamaráknál megte-kinthető.

Adományok. *Hámos* Aladárné született báró *Vay* Mariska 3 kosár almát küldött a nyomorék gyermekeknek. Ugyancsak almával kedveskedtek a szerencsétlen gyermekeknek: *Boczko* Dánielné, dr. *Rárossy* Gyuláné és *Csin-talan* Jánosné. — A „Nyomorék Otthon” fel-szerelését *Lukács* Gézáné egy ágyszékkel gya-rapította. — Az elnökség az adományokat há-lás köszönettel nyugtázza.

Köszönetnyilvánítás. *Hizsnyai-Hein-zelmann* Alfréd hadiadó kivetőbizottságban mű-ködésért felvett díját: 54 kor 4 fillért beküldte a Vöröskereszt Egyesületnek. E nagylelkű ado-mányért leghálásabb köszönetét fejezi ki az elnökség.

Adományok. A Vöröskereszt Egyesület céljaira újabban a következő szives adomá-nyokat vettük:

Pénzbeliek: Özv. *Pásztor* Andrásné 2, Gasko *Margit* elveszett karkötője megtalálása alkalmá-ból 5, *Bokor* Simon büntetése 5 korona.

Természetben: *Hámos* Aladárné báró *Vay* Mariska egy ruhakosár alma, *Nagy* Árpádné *Balogiványi* 16 drb. tojás, 7 dl. tejföl, egy fél kg. vaj. — Hálás köszönettel nyugtázza az elnökség.

Meleg óvóruhát a katonáknak!

Az Országos Hadsegélyző Bizottság II. (ru-házati) albizottsága *Serényi* Béla gróf elnöklete alatt folyó hó 15-én a honvédelmi miniszterium Hadsegélyző Hivatalának kiküldöttje jelenlété-ben tartotta első őszi ülését és első sorban el-határozta, hogy megköszöni a hazafias közön-ségnek azon messzemenő áldozatkésztségét, mely-lyel a mult télen hősiessé küzdő katonáinkat meleg fölszereléssel ellátta.

Egyben a közönség tájékoztatására az al-bizottság a következőket teszi közzé:

A hadjárat mult téli tapasztalatai alapján megállapított, hogy hősiessé küzdő katonáink a hadvezetőség részéről mindennemű szükséges meleg ruházattal elvannak látva, de mindazon-által a közönség áldozatkésztsége részéről a kö-vetkező adományok ismételtén kívánatosak még a hadvezetőség által nyújtott kincstári fölsze-relés kiegészítésére:

I. *Gyapjufondból* készitendő volna: a) Sál, cirka 250 cm. hosszú, 25 cm. széles legyen, a fül és nyak betakarására, b) érmelegítő, 30 cm. hosszú, oldalnyílással a hüvelkujj számára. c) Kötött térdvédő, 45 cm. hosszú, közepén megfelelő kidudorodással a térdkalács számára.

Az Országos Hadsegélyző Bizottság által a meleg óvóczikkék készítéséhez biztosított gyapju-fonál gyári árban, kilogrammonként 15 koroná-ért rövid időn belül vidéken a főispánok, ille-tőleg s jár. főszolgabíróknál lesz megrendelhető.

II. *Selymet* vagy puha gyapjuból készített szövetet (ruhadarab, bélés stb.) akár új, akár használt állapotban, küldje az áldozatkész kö-zönség az Országos Hadsegélyző Bizottság II. sz. albizottsága címére (Budapest, Képviselőház).

Ezen selyem- vagy szövetdarabokat a II. számú albizottság a jótékony nőegyletek fog-lalkoztatói útján fogja a hadvezetőség által esetről-esetre szükségesnek jelzett czikkekre a katonaság részére feldolgoztatni.

A közönség felkérte, hogy a lehetőségig az itt jelzett czikkék készítésére szorítkozzék, mert ezen czikkék előírása tapasztalatok alap-ján történt. — A mult évben szállított hősap-kákból még elegendő készlet van, a hősap-kák a jövőben inkább a selyem- és gyapjusál-lal lesznek helyettesíthetők.

A gyapjufondból kötött kész czikkék a hon-védelmi miniszterium Hadsegélyző Hivatalának címére (Budapest, IV., Váci utca 38.), míg a selyem- és gyapjuszővetek, mint előbb emlitet-tük, az Országos Hadsegélyző Bizottság II-ik számú albizottsága címére (Budapest, Képvi-selőház) küldendőek.

Mindezeknek szállítása a honvédelmi minisz-terium Hadsegélyző Hivatalához postán 20 kilo-grammra és vasuton bármily súlyban, az Orszá-gos Hadsegélyző Bizottsághoz pedig postán 20 kilogrammra díjmentesen történik, ha a szállító-vagy fuvarlevél fel van tüntetve, hogy „Tá-borba szállt katonák részére szeretetadomány.”

A közönség részletesebb utmutatása végett rajzokkal ellátott tájékoztatók lesznek a hon-védelmi miniszterium hadsegélyző hivatala ál-tal a községi előljáróságokhoz küldve.

KERESEK

azonnali belépésre egy kisasszonyt, ki a magyar, esetleg német **levelezésben, gép- és gyorsírásban** és a **könyvelésben** jártassággal bír. — Pályázatok **JELLINEK BERTALANHOZ** Rimaszombatba küldendők.

HUDECZ ISTVÁN

KÁLYHÁS

RIMASZOMBAT, Tompa-utca 20. szám alatt.

Tisztelettel értesitem a nagyérdemű közönséget, hogy **Rimaszombatban, a Tompa Mihály-utca 20. sz. alatt**

cserépkályhaipart

létesítettem és az e szakmába vágó összes munkáknak pontos, izléses, gyors és jutányos árak melletti eszközölését vállalom. — A n. é. közönség ez irányban szíves megkeresését kérve, maradok

kiváló tisztelettel:

2-3

Hudecz István kályhás.

Eladó.

Egy kazal buzaszalma,

Egy kazal árpaszalma

és ugyanott széna is eladó.

Czim: A kiadóhivatalban megtudható.

Lakások.

A Tamásfalvi-utcai **DICKMANN**-féle házban **egy 3 és egy 5 szobás** elsőemeleti lakás fürdőszobával és más mellékhelyiségekkel **azonnal is kiadó.**

Hirdetéseket

e lap részére elfogad

a kiadóhivatal

Tompa-utca 10. és

Ifj. RÁBELY MIKLÓS

könyv- és papirkereskedő

Deák Ferencz-u. 20. sz.

Eladó kútfelszerelés.

Egy használt, — némi javítást igénylő — szivó- és nyomószerkezettel ellátott **kútfelszerelés** jutányos áron azonnal eladó.

Czim: megtudható a kiadóhivatalban.

Meghívó.

A Gömörmegyei Kereskedelmi Részv.-Társ.

1915. évi október hó 29-ikén, péntek délután 3 órakor

Rimaszombatban, a Gömörm. Takarékp. és Hitelbank R. T. helyiségében

rendkívüli közgyűlést

tart, melyre a t. részvényesek meghívottnak azzal, hogy azok, kik szavazati jogukat gyakorolni akarják, nevükre szóló részvényeiket az alapszabályok 14. §-a alapján a Gömörmegyei Takarékp. és Hitelbank pénztáránál 8 nappal előbb deponálják.

Tárgysorozat:

Benyó László részvényes előterjesztéseinek tárgyalása.

Rimaszombat, 1915. szeptember hó 23.

Az igazgatóság.

Látható irásu

jó karban lévő

IRÓGÉP

megvételre kerestetik.

KRISZTIÁN PÁL jegyző Csetnek.

Eladó ház.

Három éve épült, 4 nagy parkettázott szobából álló, vízvezetékekkel és csatornázzattal, villamvilágítással, fűdő-zobával, mosókonyhával, a szükséges melléképületekkel ellátott

tisztviselőtelepi ház

eladó. — Értekezhetni lehet **Kertész Lajos** m. kir. főállatorvossal Rimaszombatban. 2-2

Gépészmolnárt

azonnalra keres **Kissikátori malom** (Posta: Ózd.) — Pályázók jelentkezzenek személyesen vagy levélileg. 2-2

Kiadó lakás és bolthelyiség

Andrássy-utca 1. számú házban egy szép, egészséges 3 szobás lakás és egy bolthelyiség **azonnal bérbe vehető.** Értekezhetni: **Andrássi** fényképészszel. 3-*

DEBRECZENI MEZŐGAZDASÁGI GÉPGYÁR RÉSZVÉNYTÁRSASÁG

(GYÁRTELEP ÉS IRODA: VARGAKERT, DÉLISOR 19. SZÁM)

AJÁNlja RÉGI ÁRAKBAN

Tolórendszerű „**HORTOBÁGYI-DRILL**”
Kanalasrendszerű „**HAZAI-DRILL**”

Mütrágyaszóróval kombinált

1-4

„NAPOLEON-DRILL”

vetőgépeit, mely sorba vet és sorba trágyáz, továbbá egyetemes **aczéleket**, S. V. jegyű 2, 3, 4 tagu **boronákat**, tárcsás **répavágókat**, dobrendszerű **szecska-vágókat**, kukorica-ültető és morzsolókat.

Sziveskedjék árajánlatot kérni!